Valga kreiskoolis, oli vallakirjutaja, hakkas siis »Sakalale« ja »Postimehele« kaastööd tegema ning oli 1879. a. J. W. Jannseni juures kirjutajaks. Sama a. lõpul asus L. Pärnu »Perno Postimehe« toimetajaks, püsides sel kohal 1881. a.-ni. A.-st 1883 peale oli L. »Sakala« toimetajaks Viljandis, kuni ajaleht a. 1885 läks J. Peedi (vt.) omanduseks. Toimetaja ameti maha pannud, tõmbus L. tagasi avalikust tegevusest ja asus Tarvastu põllumehena elama, kus ta oma kodus tapeti 20. I 1924.

Post. album 36 jj., 198 j.; Tarvastu kirikuõpet. saadud andmed. *E. O.*

LIPP, Martin, ajaloolane, luuletaja, kooli- ja lastekirjanik, sünd. 2. IV 1854 Tarvastu klk. Vooru v. Peetruse talus kroonutalu rentniku pojana. L. õppis alguses kohalikus küla-, siis Tarvastu klk.-koolis; 1867. a. jätkas ta hariduse omandamist Valga kreiskoolis ja hiljemini Tartu gümnaasiumis; 1874–78 õppis L. Tartu ülikooli usuteaduskonnas, mille lõpetas teoloogia kandidaadina. Prooviaasta pidamisel ja õpetaja koha saamisel kannatas L. sallimatuse all kohalikkude sakslaste poolt, kes heameelega eestlasi õpetajate kohtadel ei näinud. Peale prooviaastat Paides ja Iisakus sai L. 1880. a. Tartu Jaani Saksa koguduse diakoniks, ühtlasi andes tunde mitmes Tartu koolis, m. s. ka kohalikus õpetajate seminaris. 1882. a. valiti ta Kaarma kog. õpetajaks ja kutsuti 1884. a. Nõo kog. õpetajaks, kus töötas kuni surmani 8. III 1923. — L. on teotsenud suure hoolega ajaloo, luule, kooli- ja lastekirjanduse alal. Tema tegevuse õitseaeg kuulub aa. 1881–1910. L.-u kirjanduslikule tegevusele näib mõnevõrra tõuget annud olevat Soome Kirjanduse Seltsi 50 a. kestvuse juubel 1881. a. Viimasest võttis ta osa ühes J. Bergmanniga (vt.) Eesti Kirjameeste Seltsi saadikuna, mille sekretäriks ta oli oma kaheaastase Tartus viibimise ajal. L.-u huvi ajaloo uurimise alal oli peamiselt seotud kodumaa kiriku, hariduse ja suguvõsade ajalooga. Tema teostest on mainitavad kiriku ja hariduse ajaloo alalt »Kodumaa kiriku ja hariduse lugu«, millest I raamat ilmus tiitliga: »Katoliku kiriku ajast Rootsi aja lõpuni« (Jurjevis [Tartus], 1895) ja II raamat: »Uuem aeg: Vene valitsuse algusest meie päivini«, sellest esimene anne: »Esimesed sada aastat Vene kotka varju all« (Jurjevis, 1898) ja teine anne: »Meie aastasaja algusest kõige uuemani ajani« (Jurjevis, 1899). L. kirjutas ka H. Põllu (vt.) poolt tehtud Friedrich Oehningeri teose tõlkele »Ristikoguduse ajalugu omas käekäigus läbi aastasadade« lisa »Kodumaa kirik kristliku hariduse ja äratuse töös« (Tallinnas, 1908). L.-u »Kodumaa kiriku ja hariduse loost« ilmus ka kokkuvõte »Lühikene kodumaa kirikulugu« (Tallinnas, 1898). Peale mainitud teoste on L.-u sulest ilmunud rida kirjutisi kodumaa haridusajaloost Õp. E. S.-i aastaraamatuis ja mujal. L.-u peateos kodumaa hariduse ajaloost »Kodumaa kiriku ja hariduse lugu« ja teisedki samasisulised näitavad, et ta tundis üsna palju trükitud kui ka trükkimata allikaid, kuid tal puudub meetodiline ajaloo kool, analüüsi ja sünteesi võime, mille tõttu tema peateosest ei võinud kujuneda korralikku uurimust. Mainitud teos ei võimalda isegi ülevaadet kodumaa kiriku ja hariduse ajaloost, ka käsiraamatuna ei või teda vormiliste ja sisuliste ebatäpsuste pärast tarvitada. Olulisemaist vigadest oleks mainitav, et tööl puudub kindel, läbimõeldud plaan ja et see on konstruktsioonilt kirju ja segane. Kaugelt tagajärjekamalt teotses L. genealoogilise uurimise alal: tema »Masingite suguvõsa« (Tartus, 1907), mis ilmus Eesti Kirjand. Seltsi toimetuste seerias, on mõningatele vigadele vaatamata säilitanud tähtsuse senini ja on meil sellisel uurimisalal praegu ainus mainimisväärt teos. »Masingite suguvõsa« jaoks on L. suure usinusega mitmeist arhiivest ja allikaist materjale kogunud. Selle L.-u genealoogilise uurimuse tähtsus on seletatav Masingite suguvõsa liikmete, eriti Otto Wilhem Masingi (vt.) osaga meie kultuuriloos, ehkki mõnelt poolt (näit. mag. J. Masing) on vaieldud L.-u väite vastu Masingite suguvõsa eesti päritolu kohta. L.-u genealoogilisist uurimusist oli trükivalmis, kuid seni veel ilmutamata Karelli suguvõsa ajalugu ja teoksil Laalandi ja Lipu enese suguvõsa ajalugu. L. on ka tuntud oma arvurikaste käsiraamatutega meie kooli ja kiriku vaimuliku kirjanduse alal. Sellelt alalt on mainitavad: »Kristliku Kiriku lugu« (Tallinnas, 1892); »Piibli lugu seletustega« I—II (Tall., 1892–93); »Koolilaste Piibli lugu . . .« (Tall., 1893); »Katekismuse Kool . . .« I—III (Tartus, 1895—96—97); »Kooli Katekismus ehk Õndsa Lutheruse Väike Katekismus seletustega« (Jurjevis, 1896); »Koolilaste Kirikulugu. Alamate koolide ja leerilaste jauks« (Tall., 1898); »Piltidega Piibli-Lugu« (Tall., 1904). Oma mitmesuguste piiblilugude väljaannetega tõrjus L. koolist Maurachi ja Masingi piiblilood eemale ja oma katekismustega võistles ta M. Körberi ja F. Hollmanni omadega. — L. on teotsenud ka lastekirjanduse alal; temalt on ilmunud: »Laste lõbu« I (Tallinnas, 1891); »Laste Jõulu Leht« I—IV (Tartus, 1898–1902); »Laste Jõulu-Album« (Peterburis, 1900) j. t. L. on toiminud luuletajanagi. Tema sulest on ilmunud luuletuste kogud: »Kodu Kannid« I (Jurjevis, 1897), II (Peterburis,